

Kort fortalt

Erfaringer med professionsretning og læringsmiljø på 2-årigt hf

Baggrund

EVA har undersøgt læringsmiljøet og den professionsrettede undervisning på den 2-årige hf. I undersøgelsen kaster vi lys over, hvilke erfaringer og elementer fra hf det er særligt vigtigt for ekspertgruppe og politikere at tage med i udviklingen af den nye ungdomsuddannelse, epk (se mere om dette i perspektivafsnittet til sidst).

Nedenfor ses de vigtigste resultater, som handler om, hvordan man skaber inkluderende læringsmiljøer for en mangfoldig elevgruppe, og hvilke rammer der er vigtige, hvis undervisningen skal lykkes med at give eleverne indsigt i og motivation for professionsuddannelserne – dvs. hvordan man understøtter, at uddannelsen er professionsrettet.

Hovedresultater

- Hf rummer en mangfoldig elevgruppe, hvor halvdelen kæmper med motivation og ofte har haft en udfordret skoletid.
- Hf lykkes alligevel med at skabe et inkluderende læringsmiljø, som eleverne er glade for.
- Hf lykkes med læringsmiljøet, fordi skolerne prioriter relationsarbejde, stærke klassefællesskaber og en differentieret og motiverende undervisning.
- Man er ikke i mål med ambitionen om at give den 2-årige hf en professionsrettet profil – bl.a. fordi der ikke i tilstrækkeligt omfang er fokus på det i læreplaner og prøveformer, og undervisere ikke oplever sig klædt på til det.
- Når den professionsrettede undervisning tilrettelægges godt, kan den styrke elevernes motivation for uddannelsen, og styrke deres afklaring med, hvad de vil efter hf.

Kontakt /

Kristine Hecksher
Chefkonsulent
khh@eva.dk

Hf rummer en mangfoldig elevgruppe, hvor halvdelen kæmper med motivationen

Den 2-årige hf har en mere mangfoldig elevgruppe end de øvrige gymnasiale uddannelser. Den spænder bl.a. over et bredere aldersinterval og er kendetegnet ved, at en relativt stor andel af eleverne kommer fra hjem, hvor forældrene har gået i skole i færre år end befolkningen generelt. En stor andel af eleverne (ca. 70 %) fortsætter i uddannelse efter afsluttet hf, og omtrent en tredjedel (34 %) af disse begynder på en professionsuddannelse.

Kun cirka halvdelen (47 %) af hf-lærerne vurderer, at eleverne er motiverede og deltager aktivt i undervisningen. Eleverne fortæller om, at de har dårlige skoleerfaringer med sig i bagagen, og at det påvirker deres motivation og deltagelse.

Hf lykkes med at skabe et inkluderende læringsmiljø, som eleverne er glade for

Undersøgelsen viser, at eleverne generelt trives på hf. Eleverne oplever, at lærerne anerkender dem og møder deres behov, og at læringsmiljøet er rummeligt og inkluderende.

Det ses bl.a. ved, at 63 % af eleverne oplever, at deres læreres måde at undervise på motiverer dem, 86 % af eleverne oplever, at deres lærere er gode til at svare på spørgsmål, og 89 % fremhæver, at deres lærere respekterer dem. 78 % af eleverne er desuden glade for deres klasse.

Elevinterviewene afspejler, at lærerne på hf kan noget særligt ift. læringsmiljøet: Elever fortæller, at de tidligere har haft dårlige relationer til lærere, men at hf-lærerne møder dem åbent og i øjenhøjde. Særligt elever med personlige udfordringer eller dårlige skoleerfaringer understreger, at lærernes interesse og anerkendelse har været afgørende for dem.

Hf lykkes med et inkluderende læringsmiljø af tre årsager

Særligt tre faktorer har betydning for, at hf lykkes med at skabe et trygt og rummeligt læringsmiljø, som virker motiverende for eleverne.

1. **Høj prioritering af relationsarbejde**, hvor lærerne er motiverede for og har rammer til at skabe trygge og støttende relationer, da mange hf-elever har udfordringer eller negative skoleerfaringer.
2. **Bevidst arbejde med classesammensætning og -kultur**, eftersom eleverne trives bedst i klasser med gensidig støtte og genkendelse, både fagligt og socialt.
3. **Undervisning med fokus på differentiering og motivation**, så den tilpasses elevernes forskellige faglige niveauer og behov for støtte. Lærernes engagement og professionsrettede undervisning spiller en stor rolle i at motivere eleverne.

Professionsretning er ikke integreret i undervisningen

69 % af hf-lærerne vurderer, at deres undervisning slet ikke eller i lav grad er professionsrettet, dvs. rettet mod professionsuddannelser som fx lærer- eller sygeplejerskeuddannelsen. Professionsretning er dermed sjældent en integreret del af undervisningen, men noget, der foregår i projekt- eller praktikforløb. Kun 37 % af eleverne oplever, at disse projekt- eller praktikforløb er med til at afklare dem om videre uddannelse eller job. Det kan både afspejle, at eleverne i forløbene bliver afklarede om, hvad de *ikke* vil, eller at forløbene ikke rammer alle elevers interesser.

Interviews fra undersøgelsen viser eksempler på undervisningsforløb, hvor professionsrettede aktiviteter og praksisnær undervisning fungerer godt: Eleverne fortæller, at det kan styrke deres motivation for at gennemføre uddannelsen og åbne op for, hvad de kan bruge hf-uddannelsen og fagene til.

Kendetegn ved vellykket professionsrettet undervisning er bl.a., at der samarbejdes tæt på tværs af fag og institutioner over en længere periode, og undervisningen differentieres ud fra elevernes forskellige interesser. Fx ved at give elever med interesse for fag som dansk og psykologi mulighed for at afprøve, hvordan fagene kan bruges, når man arbejder som fængselsbetjent, lærer eller pædagog.

Der er flere årsager til, at professionsretningen på hf ikke er slået igennem: dels mangler der fokus på professionsretning i læreplaner og prøveformer, dels oplever lærerne at mangle kompetencer, tid og viden til at tone deres undervisning mod professionerne på arbejdsmarkedet.

Perspektiver: Hvad kan vi lære af hf, når vi udformer den nye ungdomsuddannelse (epx)?

Ny ungdomsuddannelse kræver blik for elevmangfoldighed og motivation

Erfaringerne fra hf viser, at når man etablerer en ny ungdomsuddannelse, er det afgørende at tage højde for en mangfoldig elevgruppe med forskellige baggrunde og skoleerfaringer.

Mange elever på hf har haft en svær skolegang og kæmper med motivationen. Derfor er det vigtigt at prioritere inkluderende læringsmiljøer, stærke lærer-elev-relationer og undervisning, der er differentieret og meningsfuld.

Særligt skolernes prioritering af relationsarbejde, klassernes sociale sammensætning og et tydeligt fokus på motivation og praksisnær undervisning er centrale faktorer for, at eleverne trives og deltager aktivt i undervisningen.

Professionsrettet og praksisnær undervisning kræver klare rammer i lovgivning og læreplaner

Hvis undervisningen på epX skal være professionsrettet og praksisnær, er det afgørende, at ambitionerne tydeligt bliver afspejlet i lovgivning, læreplaner og prøveformer. Erfaringer fra den 2-årige hf viser, at brede og fleksible rammer kan give plads til lokal tilpasning, men også føre til uklarhed. På hf har det fx været uklart, hvad begreber som professionsretning, praksisorientering og karrierelæring konkret indebærer. Det har medført stor variation i tilrettelæggelsen af fagpakker, projekter og praktikforløb – både mellem skoler og internt på den enkelte institution.

Samtidig har elever, lærere og ledere ofte haft forskellige forståelser af centrale begreber, hvilket har gjort det svært at udvikle området systematisk. Undersøgelsen peger derfor på behovet for en fælles forståelse og tydeligere rammer for, hvad professionsrettet og praksisorienteret undervisning indebærer i praksis.

Skal ambitionerne om en professionsrettet og praksisnær undervisning på epX lykkes, er det vigtigt at lære af hf's erfaringer. For at skabe fælles udgangspunkt og fælles praksis vil det forudsætte, at de politiske intentioner bliver konkretiseret og forankret i styringsdokumenterne.

Datagrundlaget

Undersøgelsen bygger på data fra to spørgeskemaundersøgelser blandt henholdsvis elever og lærere på landets udbydere af den 2-årige hf samt kvalitative interviews med elever, lærere og ledere fra seks caseskoler, der udbyder 2-årig hf.

Rapporten er den anden EVA-udgivelse ud af en serie på to, der sætter fokus på den 2-årige hf. Den første rapport var en registerundersøgelse og havde fokus på kendetegn og uddannelsesveje for eleverne på den 2-årige hf (EVA, 2024). [Du kan læse den tidligere rapport her](#)

Danmarks Evalueringsinstitut

– analyser, redskaber og udvikling, der styrker uddannelser og dagtilbud.

Danmarks
Evalueringsinstitut

+45 35 55 01 01
eva@eva.dk
www.eva.dk

© 2024 Danmarks Evalueringsinstitut
Citat med kildeangivelse er tilladt
Publikationen er kun udgivet i elektronisk form på: www.eva.dk
Foto: [xxxx]
ISBN (www) [xxxx]